

3. Trade and Economic Issues U.S.-EU / Congressional Research Service. 2021. URL: <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10931.pdf>
4. World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>
5. World Trade Report 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf
6. Щигельська Г. О., Стельмашук Ю. М. Вплив нового етапу російсько-української війни на світову економіку. *InterConf*. 2022. No. 132. P. 44–49. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1609/1639>
7. A Year of Turbulence on Food and Fertilizers Markets / Trade Monitoring Report Update: 28.02.2023. WTO. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/trdev_02mar23_e.pdf
8. WTO Annual Report 2022. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/anrep22_e.htm
9. Тимків Д. О., Куцик В. І. Сучасний стан, проблеми та шляхи розвитку міжнародної торгівлі. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/140-1.pdf>

REFERENCES

"A Year of Turbulence on Food and Fertilizers Markets". *Trade Monitoring Report Update*: February 28,

2023. WTO. https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/trdev_02mar23_e.pdf
- "Exports and imports by service-category". UNCTAD. <https://hbs.unctad.org/trade-in-services-by-category/>
- "Quality report on European statistics on international trade in goods 2018-2021". Eurostat. 2022. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-reports/w/ks-ft-22-010>
- Shchyhelska, H. O., and Stelmashchuk, Yu. M. "Vplyv novoho etapu rosiisko-ukrainskoi viiny na svitovu ekonomiku" [The Impact of the New Stage of the Russian-Ukrainian War on the World Economy]. *InterConf*. 2022. <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1609/1639>
- "Trade and Economic Issues U.S.-EU". *Congressional Research Service*. 2021. <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10931.pdf>
- Tymkiv, D. O., and Kutsyk, V. I. "Suchasnyi stan, problemy ta shliakhy rozvytku mizhnarodnoi torhivli" [The Current State, Problems and Ways of Development of International Trade]. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/140-1.pdf>
- "World Trade Report 2023". https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf
- "WTO Annual Report 2022". https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/anrep22_e.htm
- World Bank. <https://www.worldbank.org/en/home>

УДК 339.5
 JEL: F01; F10
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-30-38>

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ АЗІЇ

©2023 ІЩУК Ю. А., КВАСНИЦЬКА О. Г., ГЕГАМЯН Л. Р.

УДК 339.5
 JEL: F01; F10

Іщук Ю. А., Квасницька О. Г., Гегамян Л. Р. Аналіз зовнішньоторговельних відносин України з країнами Азії

Метою статті є проведення аналізу зовнішньоторговельних відносин України з країнами Азії та визначення основних тенденцій, викликів та перспектив їх співпраці. У статті розглянуто основні особливості Азійського регіону в економічній сфері та виявлено, що йому притаманна висока концентрація ресурсного потенціалу, динамічний економічний розвиток, активна торгівля та регіональна економічна співпраця. Наведено загальну динаміку зовнішньої торгівлі України з країнами Азії протягом 2013–2022 рр., а також здійснено її розподіл за регіонами у 2022 р. Проведено детальний аналіз експортно-імпортних операцій України в розрізі окремих країн Азії. Визначено ключових торговельних партнерів України в регіоні, до яких належать Туреччина, Китай та Індія. Розглянуто ключові документи, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність України з цими країнами, такі як Угода про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною (ратифікацію відкладено), Угода між Урядом України та Урядом КНР про торговельно-економічне співробітництво та аналогічна Угода між Урядом України та Урядом Республіки Індія. Детально проаналізовано основні особливості та ключові тенденції, що визначають динаміку розвитку торговельних відносин із цими країнами. Проаналізовано їх товарну структуру зовнішньої торгівлі з Україною та виявлено, що основу українського експорту до Азійського регіону складає сільськогосподарська продукція, а саме: рослинні олії та жири, пшениця, кукурудза та корми для тварин. Виокремлено також інших перспективних торговельних партнерів України, а саме, Японію та Південну Корею. Доведено, що для збалансованого розвитку зовнішньоторговельних відносин з іншими країнами та забезпечення стійкості економіки в умовах глобальної конкуренції Україні необхідно зберігати гнучкість і пристосовуватися до нових геополітичних та економічних умов, диверсифікувати товарну структуру експорту, а також укладати нові торговельні угоди.

Ключові слова: зовнішньоторговельні відносини, Україна, країни Азії, експортні та імпортні операції, товарооборот, торговельні партнери, товарна структура торгівлі.

Рис.: 9. **Бібл.:** 14.

Іщук Юлія Анатоліївна – доктор філософії, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: yu.ishuk@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4187-7816>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/GXH-2065-2022>

Квасницька Олександра Геннадіївна – студентка, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: kvasnytska.o@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2861-3274>

Гегамян Лусіне Радіківна – студентка, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: hehamian.l@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4391-3515>

UDC 339.5

JEL: F01; F10

Ishchuk Yu. A., Kvasnytska O. H., Hehamian L. R. An Analysis of Ukraine's Foreign Trade Relations with Asian Countries

The aim of the article is to analyze Ukraine's foreign trade relations with Asian countries and identify the main trends, challenges and prospects for their cooperation. The article considers the main features of the Asian region in the economic sphere and finds that it is characterized by a high concentration of resource potential, dynamic economic development, active trade and regional economic cooperation. The general dynamics of Ukraine's foreign trade with Asian countries during 2013–2022 is presented, as well as its distribution by region in 2022. A detailed analysis of Ukraine's export-import operations in the context of individual Asian countries is carried out. The key trading partners of Ukraine in the region, which include Turkey, China and India, have been identified. The main documents regulating Ukraine's foreign economic activity with these countries are considered, such as the Free Trade Agreement between Ukraine and Turkey (ratification postponed), Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the People's Republic of China on Trade and Economic Cooperation and a similar Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of India. The main features and key trends that determine the dynamics of the development of trade relations with these countries are analyzed in detail. Their commodity structure of foreign trade with Ukraine has been analyzed and it has been found that the basis of Ukrainian exports to the Asian region is agricultural products, namely: vegetable oils and fats, wheat, corn and animal feed. Other promising trading partners of Ukraine, namely, Japan and South Korea, are also allocated. It is proved that for the balanced development of foreign trade relations with other countries and ensuring the sustainability of the economy in the context of global competition, Ukraine needs to maintain flexibility and adapt to new geopolitical and economic conditions, diversify the commodity structure of exports, as well as conclude new trade agreements.

Keywords: foreign trade relations, Ukraine, Asian countries, export and import operations, trade turnover, trade partners, commodity structure of trade.

Fig.: 9. **Bibl.:** 14.

Ishchuk Yuliia A. – PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Vasyl Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: yu.ishuk@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4187-7816>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/GXH-2065-2022>

Kvasnytska Oleksandra H. – Student, Vasyl Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: kvasnytska.o@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2861-3274>

Hehamian Lusine R. – Student, Vasyl Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: hehamian.l@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4391-3515>

У сучасних умовах глобалізації та розширення міжнародної торговельної співпраці питання зовнішньоторговельних відносин набувають усе більшого значення для економічного розвитку країни. Особливо важливим у контексті цього є вивчення та розуміння зовнішньоторговельних відносин України з країнами Азії. Адже Азійський регіон, який є одним із найбільших і найрізноманітніших у світі, знаходиться в центрі уваги через свою економічну потужність і зростаючий вплив на світову політику. Дослідження динаміки торговельної співпраці між Україною та країнами Азії, а також аналіз основних особливостей їх зовнішньоторговельних відносин допомагає визначити ключові перспективи їх подальшого співробітництва в контексті глобальних змін і викликів.

Аналіз особливостей зовнішньоторговельних України з країнами Азії має важливе значення з точки зору економічного розвитку. Цей аналіз дозволяє визначити можливості для розширення ринків збуту, оцінити конкурентоспроможність українських товарів та ідентифікувати ключових партнерів. Серед українських учених можна виділити праці таких авто-

рів, як А. Бобровицький, Н. Гавриленко, А. Гончарук, М. Замікула, А. Кобзаренко, Ю. Макогон, О. Микал, О. Литвиненко та інших. Разом із тим, недостатньо вивченими залишаються проблемні питання аналізу сучасних процесів, що відбуваються на світовому ринку між Україною та країнами Азії.

Метою статті є проведення аналізу особливостей зовнішньоторговельних відносин України з країнами Азії та визначення основних тенденцій, викликів та перспектив їх торговельної співпраці.

Азійський регіон, з його стрімким економічним розвитком, стає ключовим гравцем у світовій економіці. Для України це відкриває широкі можливості та виклики у сфері міжнародної торгівлі. У 2022 р. на ринок Азії припадала майже третина загального товарообороту України, що свідчить про важливість цього регіону для нашої держави, оскільки він є одним із її основних експортних та імпортних напрямків [1].

Азійський регіон в економічній сфері відрізняється кількома важливими особливостями:

- ✦ *висока концентрація ресурсного потенціалу* – регіон має значний резерв ресурсів у різних сферах, таких як демографія, економіка, природа, наука та інвестиції, що створює сприятливе середовище для економічного розвитку;
- ✦ *динамічний економічний розвиток* – практично всі країни регіону перебувають у стані постійного економічного зростання, що приводить до збільшення частки Азії у світовому валовому внутрішньому продукті (ВВП) і змінює їхній вплив на глобальні економічні процеси;
- ✦ *активна торгівля* – регіон відзначається активним розвитком внутрішньої та міжнародної торгівлі, а також великим рівнем інтеграції в глобальну економіку. Країни Азії стають усе більш залежними від міжнародних торговельно-економічних і фінансових процесів;
- ✦ *регіональна економічна співпраця* – активний розвиток регіональної економічної співпраці свідчить про тенденцію до подальшої інтеграції на різних рівнях і в різних формах. Це може включати спільні економічні ініціативи, створення регіональних торгових блоків та інші форми співпраці [2].

Протягом досліджуваного періоду (2013–2022 рр.) обсяг зовнішньоторговельних операцій України з країнами Азії поступово зростає, що доводить ефективність установлених торговельних зв'язків між сторонами. Так, у 2021 р. Україна експортувала товарів до Азії на суму 24,2 млрд дол. США, що на 47% більше порівняно із найнижчим значенням цього показника у 2016 р. (рис. 1). Найменші обсяги імпорту були зафіксовані у 2015 р., і з того часу вони збільшилися майже втричі – до 21,5 млрд дол. США у 2021 р. Що стосується торговельного балансу, то до 2022 р. його значення залишалося позитивним для України (окрім 2019 р.). Але після початку військових дій на території України відбувся різкий спад цього показника до –8,2 млрд дол. США, що пов'язано із сут-

тєвим скороченням українського експорту внаслідок обмеження повітряних і водних перевезень товарів.

Розглядаючи структуру зовнішньої торгівлі товарами України за окремими регіонами Азії, варто зазначити, що у 2022 р. найбільше Україна експортувала сировини та готової продукції до Західної Азії (50,2%) (рис. 2). До цього регіону належать такі країни, як Туреччина, Ізраїль, Ірак, Грузія, Ліван та інші. Найбільше ж імпортованих товарів надійшло до України з країн Східної Азії (54,0%), таких як Китай, Японія, Південна Корея та ін.

Детальний аналіз зовнішньоторговельних операцій України в розрізі окремих країн Азії показав, що найпопулярнішими напрямками експорту українських товарів у 2022 р. були Туреччина (28,1% від загального експорту) та Китай (23,7%) (рис. 3) [3]. Що стосується імпорту, то тут провідні позиції займали ті ж країни, проте з деякими відхиленнями в обсягах товарообороту. Так, з Китаю у 2022 р. Україна імпортувала товарів на загальну суму 8,6 трлн дол. США (46,2% від загального імпорту), а з Туреччини – на 3,4 трлн дол. США (17,9%).

Висока економічна активність азійських країн, зокрема Китаю, Туреччини, Японії та Південної Кореї, відкриває нові можливості для українських підприємців. Збільшення обсягів торгівлі та розширення експорту до цих країн сприятимуть сталому економічному зростанню України.

Взаємини між українським і турецьким народами мають глибокі корені, починаючи від давньої угоди між козацькою Україною та Османською імперією, укладеної ще в 1649 році. Ця угода надавала українським суднам свободу мореплавства в Чорному морі та право пройти через турецькі протоки. Крім того, українські купці користувалися вигодами, такими як звільнення від митних зборів та інших податків протягом століття [4].

Відновлення економіки України значною мірою залежить від посилення економічної співпраці з

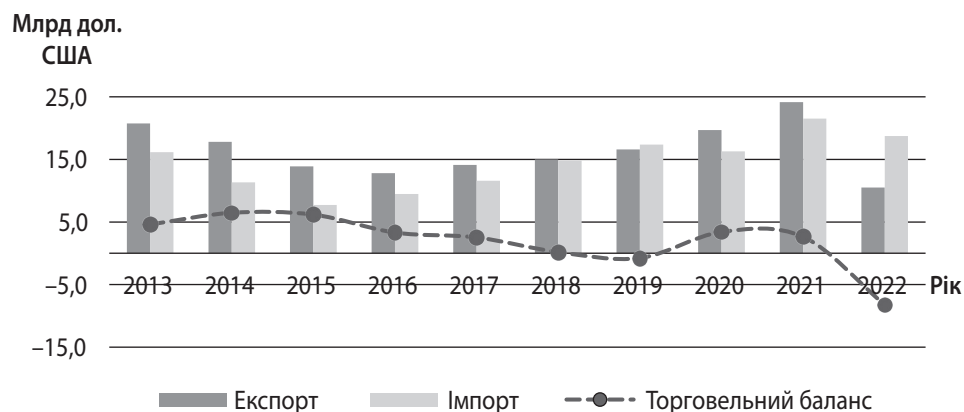

Рис. 1. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами України з країнами Азії за 2013–2022 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

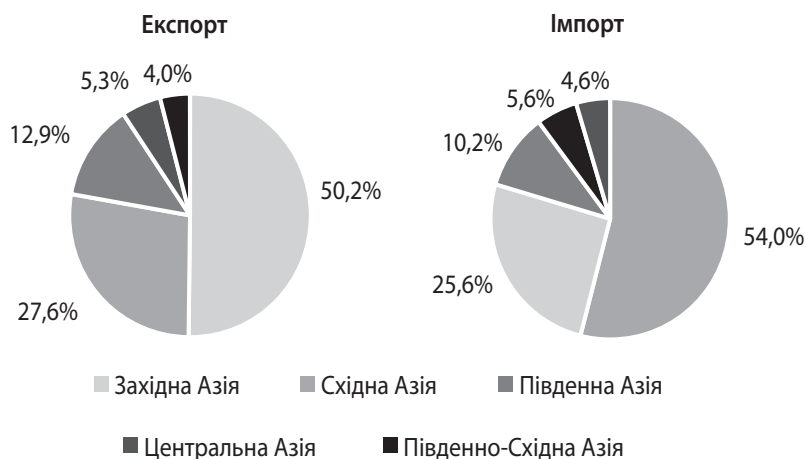

Рис. 2. Структура зовнішньої торгівлі товарами України за регіонами Азії у 2022 р., %

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

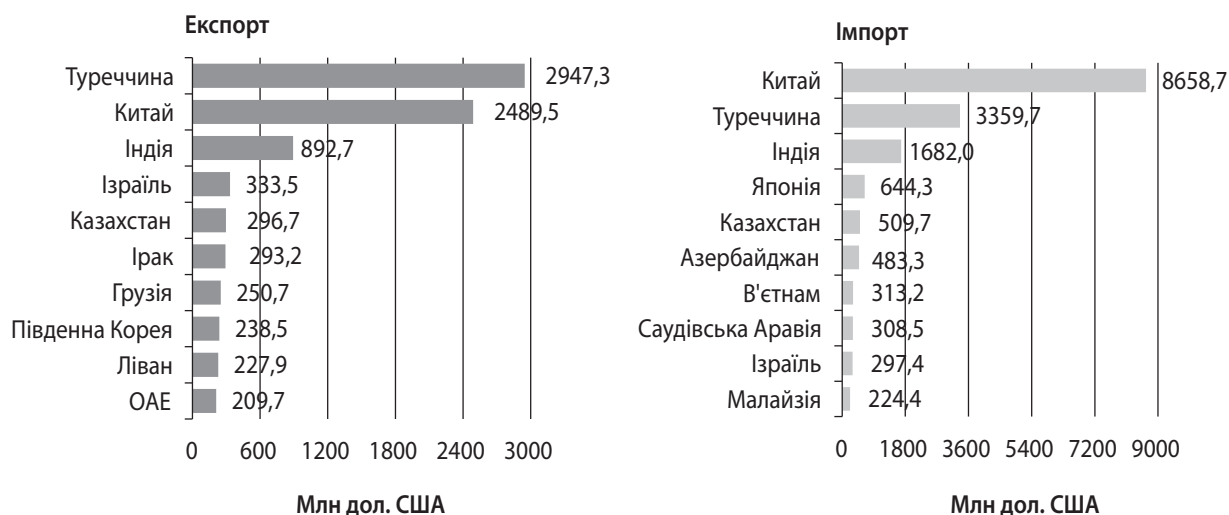

Рис. 3. Географічна структура торгових партнерів України в регіоні Азії у 2022 р., млн дол. США

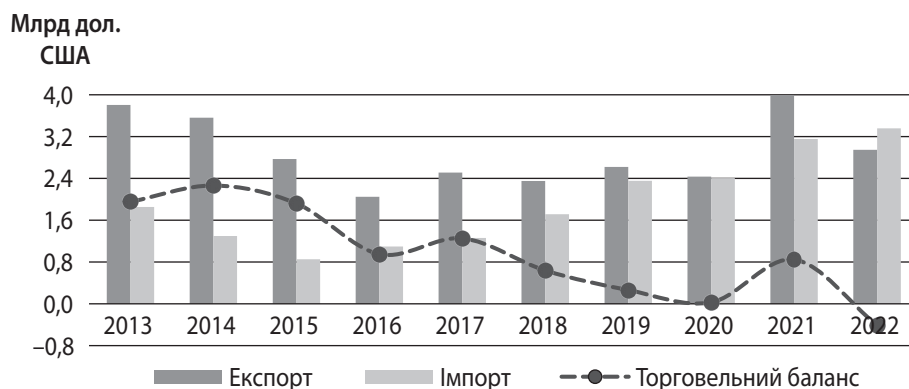
Джерело: побудовано авторами за даними [3].

Туреччиною. Ключовими аспектами цього процесу є розвиток торгівлі, участь Туреччини у відбудові України, гарантування вільного судноплавства в Азово-Чорноморському регіоні, особливо в контексті виконання Угоди про безпечний експорт українських зернових. Успішна реалізація Угоди про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною відіграє важливу роль у цьому процесі, але ратифікація її була відкладена через вторгнення Російської Федерації в Україну [5].

Протягом 2016–2021 рр. динаміка експортно-імпортних операцій України з Туреччиною демонструвала позитивну тенденцію до збільшення обсягів товарообороту. Так, за цей період обсяг українського експорту зріс майже вдвічі й у 2021 р. становив 4,0 млрд дол. США. Схожі темпи спостерігалися і щодо розширення обсягів імпорту продукції з Туреччини – цей показник збільшився з 1,1 млрд дол. США у 2016 р. до 3,2 млрд дол. США у 2021 р. Проте

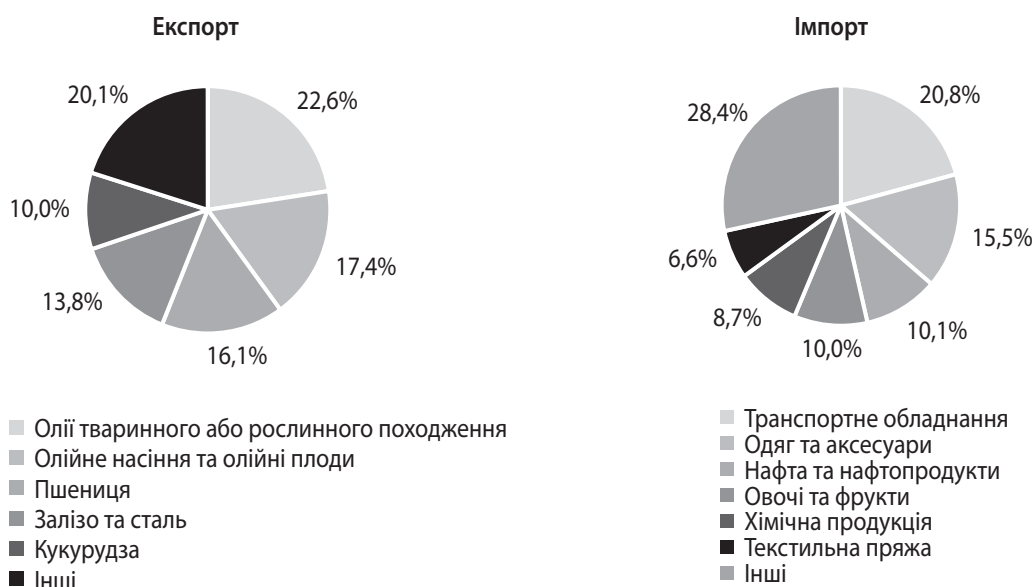
після повномасштабного вторгнення Росії на територію України 24 лютого 2022 р. загальний товарооборот між сторонами скоротився на 846,4 млн дол. США, а торговельний баланс для України вперше за досліджуваний період став негативний (–412,4 млн дол. США). До 2022 р. Україна мала позитивний торговельний баланс з Туреччиною, що свідчило про її значну зацікавленість в українських товарах (рис. 4).

Основними товарними групами, які Україна експортувала до Туреччини у 2022 р., стали олії тваринного та рослинного походження (665,4 млн дол. США), а також олійне насіння та плоди (511,9 млн дол. США) (рис. 5). Крім того, широким попитом у Туреччині користуються українські зернові культури, такі як пшениця (475,6 млн дол. США) та кукурудза (259,9 млн дол. США). Залізо та сталь (405,6 млн дол. США), які експортує Україна, активно використовуються у промисловому виробництві Туреччини.

Рис. 4. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами України з Туреччиною за 2013–2022 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

Рис. 5. Товарна структура зовнішньої торгівлі України з Туреччиною у 2022 р., %

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

Натомість з Туреччини Україна імпортує переважно готові товари, такі як транспортне обладнання (698,8 млн дол. США), одяг та аксесуари (520,4 млн дол. США) та хімічну продукцію (291,2 млн дол. США). Також Україна охоче імпортує турецькі овочі та фрукти (334,3 млн дол. США), зокрема цитрусові, помідори, огірки, кабачки та баклажани [6].

З часів набуття Україною незалежності Китай став стратегічно важливим партнером. Українсько-китайське співробітництво відіграє ключову роль у втіленні економічного потенціалу України, охоплюючи різноманітні взаємодії. Це включає тісні торговельні та економічні зв'язки, великі інвестиції в інфраструктурні проекти, обмін технологічними інноваціями та спільні економічні ініціативи [1].

Прикладом такої співпраці є ініціатива «Один пояс – один шлях». Україна, приєднавшись до цієї

ініціативи, підписала Договір про дружбу і співробітництво з Китаєм, а також Спільну декларацію про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства ще у грудні 2013 року. Ці кроки підкреслюють важливість і широкий спектр співпраці між Україною та Китаєм в різних сферах, сприяючи взаємному економічному розвитку обох країн [7].

Щодо торговельної співпраці між сторонами, то вона регулюється Угодою між Урядом України і Урядом КНР про торговельно-економічне співробітництво від 1992 р., згідно з якою встановлено режим найбільшого сприяння з питань, які стосуються стягнення мита на експортні та імпорتنі товари обох країн, податків та інших внутрішніх зборів [8].

На відміну від Туреччини, динаміка зовнішньоторговельних операцій України з Китаєм має дещо інший характер. Зокрема, основною відмінністю є суттєва різниця в обсягах експорту та імпорту, що

призводить до негативного торговельного балансу для України. Так, протягом досліджуваного періоду цей показник коливався від -1,1 млрд дол. США у 2020 р. до -6,2 млрд дол. США у 2022 р. Загалом експорт українських товарів поступово зростає протягом 2016–2021 рр., однак після початку повномасштабної війни різко зменшився майже втричі – на 5,5 млрд дол. США. Незначне скорочення відбулося і в обсягах китайського імпорту – у 2022 р. цей показник впав на 17,9%, до 8,7 млрд дол. США (рис. 6).

Більшу частину українського експорту до Китаю у 2022 р. становила сільськогосподарська продукція, а саме: кукурудза (1056,4 млн дол. США), олії тваринного та рослинного походження (356,0 млн дол. США) і корми для тварин (351,9 млн дол. США)

(рис. 7). Окрім товарів агросектора, Україна також експортує металеві руди та транспортне обладнання – на 385,6 та 98,9 млн дол. США відповідно.

Щодо імпорту товарів китайського виробництва до України, то значну частку в товарній структурі складають різноманітні технічні пристрої, у тому числі електричне обладнання (1198,8 млн дол. США), телекомунікаційна та звукозаписувальна апаратура (896,6 млн дол. США), а також офісне обладнання (677,4 млн дол. США). Крім того, в Україні великий попит мають промислові товари та вироби, виготовлені в Китаї (1466,7 та 1380,0 млн дол. США відповідно). До них, зокрема, належить побутова техніка, одяг, взуття, аксесуари та дитячі іграшки.

Індія – це не лише найбільша демократія світу за кількістю населення, але й п'ята за розміром еко-

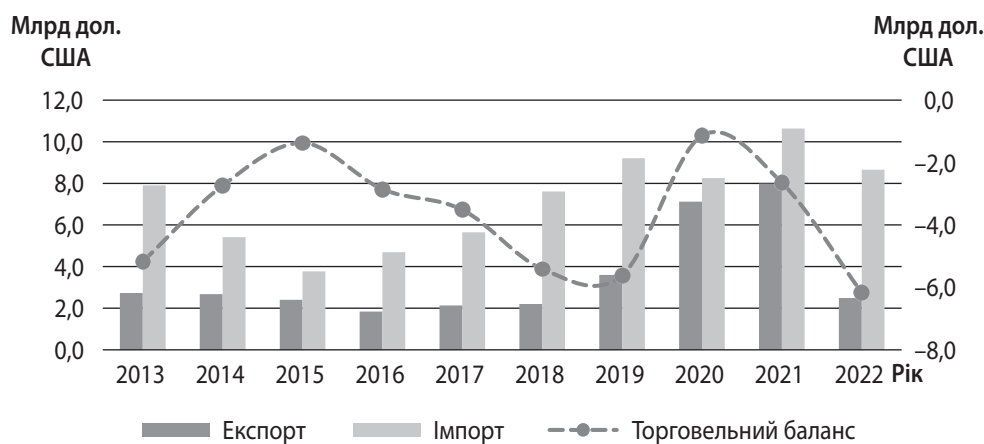

Рис. 6. Динаміка експортно-імпортних операцій України з Китаєм (ліва шкала) та їх торговельний баланс (права шкала) за 2013–2022 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

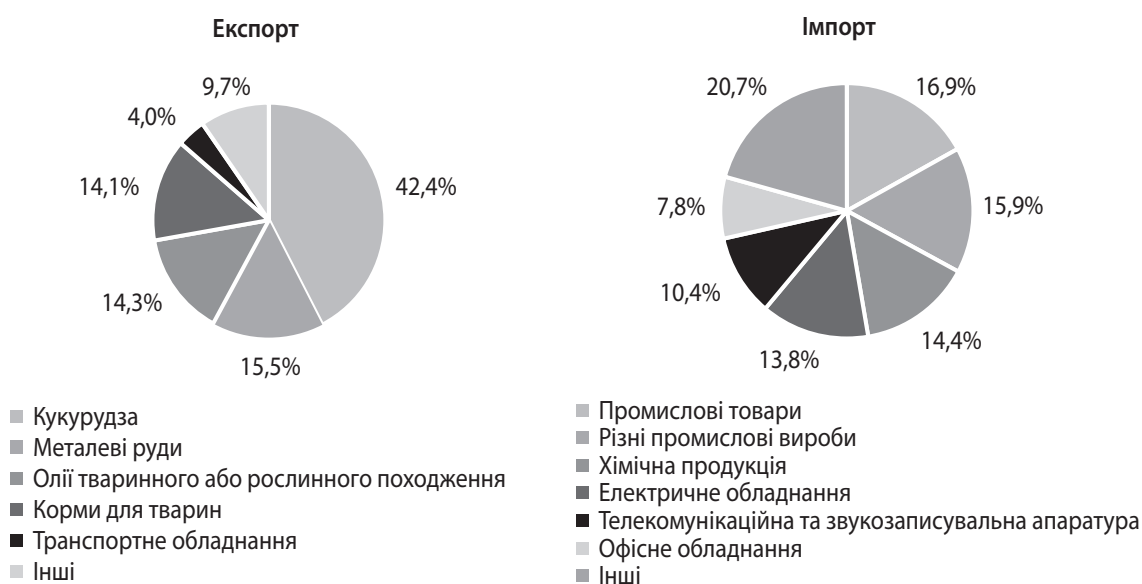

Рис. 7. Товарна структура зовнішньої торгівлі України з Китаєм у 2022 р., %

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

номіка на міжнародному ринку. Країна демонструє вражаючі темпи розвитку та змін, і протягом короткого часу стала важливим гравцем на геополітичній арені. Україна, враховуючи глобальні виклики, активно співпрацює з Індією. Зокрема, у новій Стратегії зовнішньополітичної діяльності, введений в дію указом Президента від 26 серпня 2021 р., Україна визначає Індію як «важливого партнера в Азійському регіоні» [9].

Згідно з даним документом подальший розвиток українсько-індійських відносин передбачає:

- ✦ забезпечення сталого політичного діалогу на високому рівні;
- ✦ розширення договірно-правової бази співробітництва;
- ✦ збільшення обсягів двосторонньої торгівлі;
- ✦ розширення та залучення інвестицій [9].

Основною угодою, яка регулює зовнішньоекономічні відносини між Україною та Індією, є Угода між Урядом України та Урядом Республіки Індія про торговельно-економічне співробітництво [10]. Перспективні напрямки двосторонньої співпраці, зокрема в економічній сфері, розглядаються в рамках діяльності Міжурядової українсько-індійської комісії з торговельного, економічного, наукового, технічного, промислового та культурного співробітництва, створеної відповідно до міжурядової угоди від 19.04.1994 р. [11].

Індія є третім найважливішим партнером для України за обсягами експортно-імпортних операцій. Загалом між країнами спостерігається стійка тенденція до зростання двосторонньої торгівлі. Однак у 2022 р., внаслідок початку широкомасштабної війни, було відзначено скорочення обсягів експорту товарів з України до Індії, що призвело до негативного сальдо торговельного балансу (–801 млн дол. США) для України (рис. 8). Загалом, обсяги торгівлі України з Індією є значно меншими, ніж із Туреччиною та Китаєм. Зокрема, обсяги експорту коливаються від 1,4 трлн дол. США у 2015 р. до 2,5 трлн дол.

США у 2021 р., а обсяги імпорту – від 0,4 трлн дол. США у 2015 р. до 1,7 трлн дол. США у 2022 р.

Характерною рисою економічного співробітництва України та Індії є відносно незначна частка виробничо-інвестиційної кооперації. Всупереч загальносвітовим тенденціям (на міжнародну виробничу кооперацію припадає близько третини світової торгівлі товарами) у структурі українсько-індійської торгівлі переважають постачання сировини та готової продукції [1].

Основною товарною позицією українського експорту у 2022 р. залишалися рослинні олії та жири (772,4 млн дол. США) (рис. 9). Набагато меншу частку становить транспортне обладнання – лише 60,9 млн дол. США. Головними складовими імпорту з Індії є нафта та нафтопродукти (1046,1 млн дол. США), хімічна продукція (272,1 млн дол. США), транспортне обладнання (117,3 млн дол. США) та промислові товари (107,2 млн дол. США).

Японія також є важливим торговельним партнером України на східному напрямку (після Китаю). Внаслідок впровадження у 2016 р. розширеної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС на основі Угоди про асоціацію Україна здобула привабливість для японського бізнесу як у торговельних відносинах, так і у сфері інвестицій. Торговельна співпраця Японії з Україною наразі виглядає як трикутник «ЄС – Україна – Японія». Посольство України в Японії активно працює над початком переговорів з метою встановлення окремої зони вільної торгівлі між державами [12].

Найбільш перспективними напрямками українсько-японської співпраці сьогодні можна вважати сільське господарство та ІТ-сектор, а також енергетичну галузь, зокрема використання «зелених» технологій [12; 13].

Зовнішньоторговельна співпраця з **Південною Кореєю** також має важливе значення для України.

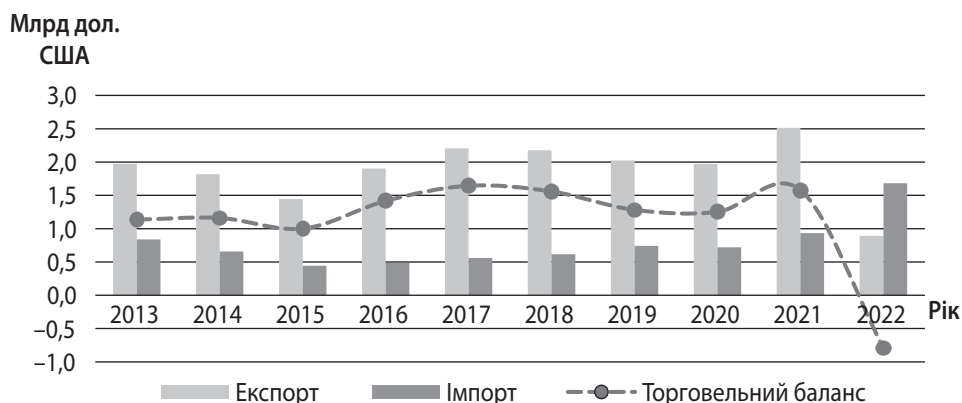

Рис. 8. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами України з Індією за 2013–2022 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

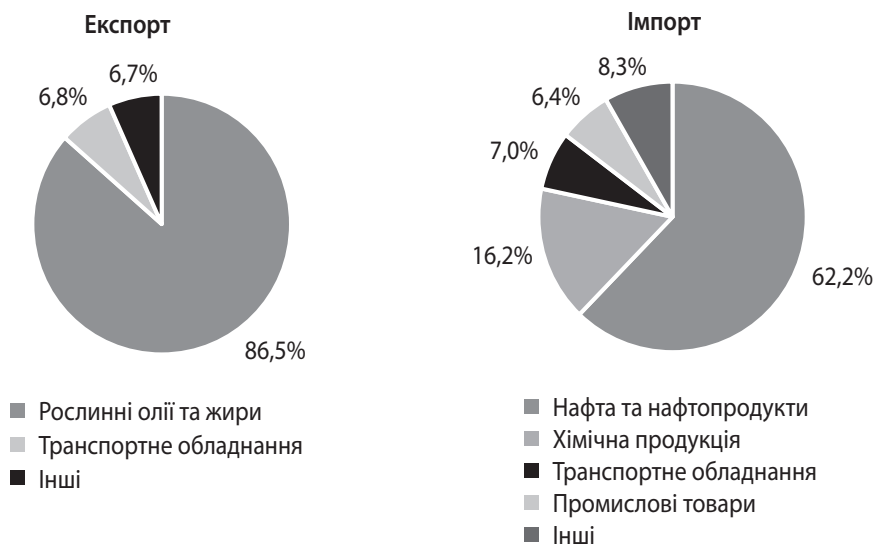

Рис. 9. Товарна структура зовнішньої торгівлі України з Індією у 2022 р., %

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

З метою сприяння розвитку двосторонньої економічної взаємодії у 2008 р. було створено Міжурядову українсько-корейську комісію з питань торговельно-економічного співробітництва. У квітні 2018 р. у Сеулі відбулося четверте засідання Комісії, в рамках якого були визначені пріоритетні напрямки розвитку економічної співпраці з Південною Кореєю, а саме: енергетика, машинобудування, розвиток новітніх технологій, інфраструктурні проекти в дорожньому господарстві та ін. [14].

З 1 липня 2011 р. між ЄС і Південною Кореєю набула чинності угода про вільну торгівлю, завдяки якій, за оцінками експертів, суттєво збільшився товарооборот між двома сторонами. У цьому контексті Україна потенційно є перспективним партнером для корейських компаній, що планують увійти або розширити свою присутність на ринку ЄС [1].

Враховуючи те, що і Україна, і Республіка Корея зацікавлені в розширенні співпраці, сьогодні доцільно розпочати переговорний процес щодо укладання між двома сторонами угоди про вільну торгівлю.

ВИСНОВКИ

Аналіз зовнішньоторговельних відносин України з країнами Азії виявив високий рівень торговельної активності між сторонами. Ключовими торговельними партнерами нашої держави в даному регіоні є Туреччина, Китай та Індія, оскільки на них припадає найбільша частина як імпорту, так і експорту товарів. До основних документів, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність України з цими країнами, належать Угода про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною (ратифікацію відкладено), Угода між Урядом України та Урядом КНР про торговельно-економічне співробітництво та аналогічна угода між Урядом України та Урядом Республіки Індія. Пе-

реваги співпраці з даними партнерами визначаються їх великим попитом на українську сировину та продукцію, а також широким асортиментом товарів, які вони постачають на ринок України.

Не менш важливими для України є її зовнішньоекономічні відносини із Японією та Південною Кореєю. Незважаючи на те, що обсяги експортно-імпортних операцій з цими країнами є дещо меншими порівняно із ключовими партнерами нашої держави, вони все одно мають великий потенціал для подальшого розвитку. Для того, аби зміцнити та розширити торговельні зв'язки із даними країнами, Україні варто диверсифікувати свій експортний портфель, включивши до нього більше товарних позицій готової продукції, а також підписати з цими країнами декілька торгових угод зокрема, щодо встановлення зон вільної торгівлі.

Вивчення впливу геополітичних подій, технологічних інновацій та цифрової трансформації на зовнішньоторговельні відносини між Україною та країнами Азії мають значний потенціал для майбутніх наукових досліджень. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Магалецька В. Україна та Азія: не втратити можливості / Економічна правда. 22.01.2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/01/22/670245/>
2. Гончарук А. З., Кобзаренко А. М., Микал О. К. Пріоритети політики України щодо країн Азії : аналітична доповідь / за заг. ред. О. В. Литвиненка. Київ : НІСД, 2011. 64 с.
3. United Nations Conference on Trade and Development. URL: <https://unctadstat.unctad.org/EN/Index.html>
4. Політичні відносини між Україною і Туреччиною / Генеральне консульство України в Стамбулі. 01.09.2019. URL: <https://istanbul.mfa.gov.ua/>

- spivrobitnictvo/5471-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-i-turechchinoju
5. Стратегічне партнерство з Турецькою Республікою: зовнішньоекономічні аспекти : аналітична доповідь / Н. Гавриленко, А. Бобровицький, М. Замікула та ін. ; заг. ред. М. Паламарчука, Р. Юлдашева. Київ : НІСД, 2022. 59 с.
  6. Турецькі фрукти та овочі витісняють європейські з ринку України / AgroPortal. URL: <https://agroportal.ua/ru/news/ukraina/turecki-frukti-ta-ovochi-vitisnyayut-yevropeyski-z-rinku-ukrajini>
  7. Шепотило О., Ніколаєва О. Один пояс, один шлях: Вплив зниження торгових витрат на добробут в Україні. Центр аналітики зовнішньої торгівлі Trade+ Київської школи економіки, 2019. 31 с.
  8. Макогон Ю. В. Співробітництво України та Китаю на сучасному етапі. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2019. № 16. С. 124–131. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181695>
  9. Ворожбит О. Українсько-індійські відносини на сучасному етапі: Нова траєкторія / Українська призма: Рада зовнішньої політики. 29.09.2021. URL: <http://surl.li/ohydt>
  10. Договірні-правова база між Україною та Індією / Посольство України в Республіці Індія. URL: <https://india.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayinsko-indijske-spivrobitnictvo/dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrayinoju-ta-indiyeju>
  11. Інформація щодо торговельно-економічного співробітництва між Україною та Індією / Посольство України в Республіці Індія. URL: <https://india.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayinsko-indijske-spivrobitnictvo/438-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-indiyeju/zagalna-informaciya-shchodo-torgovelyno-ekonomichnogo-spivrobitnictva-mizh-ukrayinoju-ta-indiyeju>
  12. Гриценко А. А. Україна – Японія: контури перспективної співпраці. НІСД, 2022. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/yaponiya_150422.pdf
  13. Гетьманчук А. Україна – Японія: як забезпечити ефективне глобальне партнерство? Київ, 2021. URL: <http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Dyskusiy-na-zapyska-Ukrai-na-Yaponiya.pdf>
  14. Торговельно-економічне співробітництво / Посольство України в Республіці Корея. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/400-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>
- REFERENCES**
- “Dohovirno-pravova baza mizh Ukrainoiu ta Indiiieu” [Contractual and Legal Framework between Ukraine and India]. *Posolstvo Ukrainy v Respublitsi Indiiia*. <https://india.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayinsko-indijske-spivrobitnictvo/dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrayinoju-ta-indiyeju>
- Havrylenko, N. et al. *Stratehichne partnerstvo z Turetskoju Respublikoiu: zovnishnyoekonomichni aspekty : analitychna dopovid* [Strategic Partnership with the Republic of Turkey: Foreign Economic Aspects: Analytical Report]. Kyiv: NISD, 2022.
- Hetmanchuk, A. “Ukraina – Yaponiia: yak zabezpechyty efektyvne hlobalne partnerstvo?” [Ukraine – Japan: How to Ensure an Effective Global Partnership?]. Kyiv, 2021. <http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Dyskusiy-na-zapyska-Ukrai-na-Yaponiya.pdf>
- Honcharuk, A. Z., Kobzarenko, A. M., and Mykal, O. K. *Priorytety polityky Ukrainy shchodo krain Azii : analitychna dopovid* [Priorities of Ukraine's Policy Towards Asian Countries: An Analytical Report]. Kyiv: NISD, 2011.
- Hrytsenko, A. A. “Ukraina – Yaponiia: kontury perspektyvnoi spivpratsi” [Ukraine – Japan: Contours of Promising Cooperation]. *NISD*, 2022. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/yaponiya_150422.pdf
- “Informatsiia shchodo torhovelyno-ekonomichnoho spivrobitnytstva mizh Ukrainoiu ta Indiiieu” [Information on Trade and Economic Cooperation between Ukraine and India]. *Posolstvo Ukrainy v Respublitsi Indiiia*. <https://india.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayinsko-indijske-spivrobitnictvo/438-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-indiyeju/zagalna-informaciya-shchodo-torgovelyno-ekonomichnogo-spivrobitnictva-mizh-ukrayinoju-ta-indiyeju>
- Mahaletska, V. “Ukraina ta Azii: ne vtratyty mozhlyvosti” [Ukraine and Asia: Don't Miss the Opportunity]. *Ekonomichna pravda*. January 22, 2021. <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/01/22/670245/>
- Makohon, Yu. V. “Spivrobitnytstvo Ukrainy ta Kytaiu na suchasnomu etapi” [Cooperation of Ukraine and China at the Present Stage]. *Ekonomichniy visnyk NTUU «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*, no. 16 (2019): 124-131. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181695>
- “Politychni vidnosyny mizh Ukrainoiu i Turechchynoiu” [Political Relations between Ukraine and Turkey]. *Heneralne konsulstvo Ukrainy v Stambuli*. September 01, 2019. <https://istanbul.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/5471-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-i-turechchinoju>
- Shepotylo, O., and Nikolaieva, O. *Odyn poias, odyn shliakh: Vplyv znyzhennia torhovyykh vytrat na dobrobut v Ukraini* [One Belt, One Road: The Impact of Reducing Trade Costs on Welfare in Ukraine]. Tsentralnyy ekonomichnyi visnyk, 2019.
- “Torhovelyno-ekonomichne spivrobitnytstvo” [Trade and Economic Cooperation]. *Posolstvo Ukrainy v Respublitsi Koreia*. <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/400-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>
- “Turetski frukty ta ovochi vytsisnaiut yevropeyski z rynku Ukrainy” [Turkish Fruits and Vegetables are Displacing European Ones from the Market of Ukraine]. *AgroPortal*. <https://agroportal.ua/ru/news/ukraina/turecki-frukti-ta-ovochi-vitisnyayut-yevropeyski-z-rinku-ukrajini>
- “United Nations Conference on Trade and Development”. <https://unctadstat.unctad.org/EN/Index.html>
- Vorozhbyt, O. “Ukrainsko-indiiski vidnosyny na suchasnomu etapi: Nova traektoriia” [Ukrainian-Indian Relations at the Current Stage: A New Trajectory]. *Ukrainska pryзма: Rada zovnishnyoi polityky*. September 29, 2021. <http://surl.li/ohydt>